'אקסודוס': סיפורו של רב-החובל יצחק "אייק" אהרונוביץ'

באדיבות ההוצאה לאור של יד יצחק בן-צבי

'לזכר בוקר של כישלון. עוד כמה כשלונות כאלה וניצחנו. עוד כמה נצחונות כאלה בשבילם ויאבדו בתהום נשייה'. כך נכתב בשער הספר שניתן למזכרת מרב-החובל היהודי לכומר שעבד באונייתנו. ספר זה יהיה זכר לא רק לאותו בוקר כי אם לפרשה שהתחילה שבעה חודשים לפני כן. פרשת אונייה היכולה לעמוד בשורה אחת עם ה'מייפלאואר', אלא שיש בה הרבה יותר סמליות מה'מייפלאואר' כי בה ברחו אנשים מחוף אחד לחוף מבטחים חדש, ובזו שלנו ברחו אנשים מגיהנום לחוף אשר בו חיכו להם כל כוחות השחור של האימפריה הנרקבת. ספר זה יהיה מזכרת לתקופה בה הושקעו מרץ, יזמה, תקופת חיים, יאוש ואושר. תקופה אשר כרתה ברית-נצח בין הנוער היהודי האמריקאי המתעורר לצרכינו לבין תנועת ה'הגנה' בארץ. ברית אשר נתחדשה בדם של צעיר מחונן אשר רצה הגורל כי יפול קרבן על קידוש ההעפלה.

רכישת הכלי

בנובמבר 1946 נכנסה האונייה 'פרזידנט וורפילד' לעבוד למען תנועת ההגנה וההעפלה (ולא ידענו אז להעריך את הסמלי שבשם 'וורפילד' - 'שדה קרב'). תולדות האונייה עד אז היו מעניינות למדי. היא נבנתה ב - 1928 לשמש כאונייה המובילה נוסעים באחד ממפרצי צפון-אמריקה המזרחית, ובמשך הזמן היתה לשם-דבר בפי תושבי החוף באזורים אלה. בה נסעו ילדים לטיולי חוף וזו היתה פגישתם הראשונה עם הים. בה נסעו זוגות לירח-הדבש. בוודאי הושקעו בה לא מעט זכרונות וחוויות ולא היה אחד מתושבי בולטימור, נורפילד או פילדלפיה שלא הכיר את האונייה הזו. בשנת 1942 לבשה האונייה מדי-צבא והוחכרה על-ידי צי ארה"ב לממשלת בריטניה להעברת צבא בתעלת לאמאנש, מצרפת לאנגליה ובחזרה (גורל אירוני). כשהיתה צריכה האונייה הזאת לחצות את האוקיינוס לראשונה, חששו שמא לא תוכל לעשות את הנסיעה הזו, כי היא לא היתה בנויה לעמוד בפני גלי האוקיינוס. את הנסיעה הראשונה שלה היא עשתה בשיירה עם עוד 12 אוניות אחרות, שמהן 4 טורפדו וירדו תהומה. על הפ"ו ('פרזידנט וורפילד'), שהיתה החלשה והשבירה שביניהן, שמר משום-מה הגורל. ב - 1945 הוחזרה לארה"ב כשהיא מוזנחת ורצוצה מתפקידה המלחמתי והוחלט להעבירה לבית-קברות לאוניות – גורל שנכון למאות אוניות אחרות. במחיר אפסי נקנתה האונייה בשבילנו. לפי התיאורים הרשמיים כגון הגודל, הנפח, המהירות וכו' לא היתה זו מציאה גדולה. ואכן, הקונים לא חשבו שזכו במציאות, אך כשהסתכלה בה עין בוחנת וכשהובאו בחשבון הכספים שלמענם נקנתה - אפשר היה להסיק כי היא תשמש את המטרה באמונה.

גודלה - 1814 טונות נפח ברוטו, דחייתה כשהיא טעונה - 3200 טונות, מהירותה כפי שחשבו אז לא יותר מ - 14 קשר וסידוריה הפנימיים היו רעועים ומוזנחים למדי. בדצמבר התחילו להתכנס בחורים מכל קצות אמריקה, בחורים אשר עליהם עוד יסופר להלן. רובם לא ראו בחייהם כמות מים גדולה מזו שבאמבטיה. אך רוחם היתה נחושה ליהפך ל'ימיים' למען צרכינו.

בדצמבר 1946 התחלנו בעבודה מאומצת להכנת הכלי, ולמרות העובדה כי האנשים היו בלתי מנוסים בימאות, החלטתם להכין את הכלי במהירות עמדה להם.

מי הם בחורי ה'פרזידנט וורפילד'?

מוזר לבדוק מי הם אנשי חבר-העובדים אשר מובילים אוניית מעפילים עברית לא"י. רובם לא-ציונים, אך לא פעם אמרתי כי הלוואי שירבו לא-ציונים כמוהם. כמה מהם נמשכו לעבודה על-ידי האבנטורה (ההרפתקה), כמה על-ידי רגש הומניטארי, כמה על ידי שנאה עיוורת לבריטים, ומיעוטם אנשי תנועות חלוציות, אשר ראו כי דרך ההעפלה היא הדרך היחידה לעלות ארצה. כנראה שיש לא מעט קסם במפעל הנקרא העפלת יהודים לא"י, אם הוא הצליח למשוך אליו אנשים כה מרוחקים מאתנו. הנדע ללמוד לקח מפרק זה ולהבין כי זו הדרך לכבוש רבבות נוער יהודי אמריקאי ? כי את אשר לא הצליחו לעשות בעבודה פוליטית של תנועות ומפלגות, את אשר התנועות החלוציות עושות בממדים אפסיים ובלתי-מספיקים - משיבים אנו על-ידי הצגת הפרובלמות המעשיות שלנו בפני הנוער האמריקאי וגיוסם הממשי למפעלנו. הייתי נוכח בוקר אחד בלשכת הגיוס ה'קונספיראטיבית', שבה מקבלים אנשים לעבודתנו. מי שהצליח להסתנן אלינו דרך כל כיסויי הקונספירציה, חשב כי מזל גדול נפל בחלקו. כל הבחורים היו נלהבים לרעיון כי הם הם יביאו אחים מאירופה לא"י, כי הם ישברו את הבלוקאדה (הסגר) הבריטית. רק אחוז קטן מאוד היו אנשי-ים לשעבר, אך רוב-רובו של חבר העובדים היו אנשי-צבא לשעבר. יכולת לראות ביניהם כאלה שנלחמו במלחמת העולם השנייה בגוודאלקאנאל, באוקינאוה, ומי שבא זה עתה מחיל-הכיבוש ביפאן. מייג'ור (רס"ן) אמריקאי התגייס יחד עם המלח הפשוט מה'נייבי' (צי), והדבר ששיתף את כולם היה לא הכרה ציונית כי אם התחושה האלמנטארית שיש לעזור לאחים באירופה.

בינואר היה הכלי מוכן מבחינה ימית ליציאה, ואכן, אין זה פשוט לצאת עם כלי אשר לא נבנה להפלגה באוקיינוס, ועוד לנסיעה כזו באמצע החורף. כל חבר העובדים היה מכונס, חוץ מרב-החובל, אשר היה צריך לבוא ביום שלפני ההפלגה. כולנו הבנו כי כלי זה הוא מיוחד במינו, מבחינת גודלו, צורת בניינו וכושר התמרון שלו. היה ברור לנו כי זה יהיה אגוז קשה לפיצוח בשביל האנגלים. שלושה ימים לפני שהיה עלינו להפליג באה הידיעה כי ממשלת הונדורס מסרבת לתת לאונייה דגל וניירות.

בעיר בולטימור, שבנמלה עמדה אונייתנו, יש קהילה יהודית ניכרת, ולמרות כל מאמצינו לנהל את עבודתנו בצורה קונספיראטיבית לא הצלחנו להסתיר מי אנחנו ומה היא האונייה. הדבר נבע, בעיקרו מן העובדה שהאונייה היתה תהילת העיר כולה, וכפי שהוזכר, אין בה תושב שאינו מכיר אותה. עיתונאים אמריקאים זריזים הצליחו לחדור מבעד למאמצינו הקונספיראטיביים, ויום-יום היו מופיעים מאמרים בעיתונות ובהם השערות על הכלי ומטרתו. בינתיים היו בחורינו, באשר הלכו ובאו, מתקבלים בתשואות בכל בית יהודי. הדבר היה לא-מעט למורת רוחנו, כי הבנו שעל-ידי כך תתגלה העבודה. אלא שהיה כבר מאוחר למנוע זאת, באמצע ינואר 1947 הצטרף אלינו הכומר ג'ון גראואל, שהתקבל כאחד מחבר-העובדים ועשה את עבודתו ככל יתר האנשים, בסיפון, במטבח וגם לא נרתע בפני העבודה בניקוי בתי-כיסא.

יש להבין כי בכל עבודתו של חייל, קשה הציפייה שבעתיים מעצם ביצוע המעשה, וכך לא קל היה לאנשי האונייה לחכות שבוע אחר שבוע עד שיתקבלו ניירות האונייה. בינתיים עברו ינואר ופברואר 1947 , והכלי המשיך לעמוד בבולטימור. לא פעם ירדה רוח האנשים ולא פעם חשבנו כי גורל הכלי הזה נחרץ, אך תמיד היה דבר אחד שהחזיק אותנו, והוא ההכרה כי ל-פ"ו מצפה תפקיד גדול מאשר לכלים האחרים, ולמרות האפשרות שניתנה לחבר-העובדים לעבור לכלי אחר, שבינתיים הגיע ארצה, לא רבים היו הקופצים. לבסוף, בחודש מארס, נתקבלו הניירות.

ההפלגה הראשונה

שבוע לפני הפלגתנו אירע אחד המאורעות המשמחים באונייה. הקצין השלישי החליט להתחתן, ודווקא על האונייה. הוא עצמו, יהודי, בחירת-לבו צרפתייה קתולית והאיש שהשיא אותם היה

הכומר, שהוא פרוטסטנטי, כך שהיה זה מאורע מיוחד מכל הבחינות. היתה כמובן שמחה גדולה באונייה.

הנישואין המוזרים האלה נגמרו במסיבה, שנמשכה עד מאוחר בלילה, והשעות שחגגנו לא יישכחו מאתנו. אשתו של הקצין החליטה כמובן לנסוע אתנו, אך דבר זה לא היה אפשרי מבחינה לגאלית. השבועות הרבים של הציפייה ליכדו את חבר-העובדים ועשו ממנו חבורה אחת. הרבה עבר עלינו יחד וכולנו היינו דרוכים לקראת המעשה. לא ידענו אז כי עוד חודשים רבים נצטרך לחכות עד שנבצע את המפעל עצמו. מי יודע בכמה מאתנו היה עומד הכוח לחכות זמן כה רב, כי תמיד היתה הברירה לעבור לאחת האוניות האחרות.

באמצע מארס הופיע רב-החובל, שעליו היה להפליג עם האונייה עד צרפת. הוא היא איש בא-בימים, אוהב פרסומת, ומיד כשנודע לו במה דברים אמורים, החל מתרוצץ מעיתון אחד למשנהו ומאכיל את העיתונים צמאי החדשות סנסציות על האונייה ומטרתה. ראינו כי עם זקן זה נפלנו בפח, אבל היה מאוחר להורידו. כך יצאנו למסע אחרי שבועות רבים של ציפייה. האונייה נבדקה קודם לכן במספנה יבשה, תוף האונייה נמצא כשיר בהחלט. לא ידענו אז מה נכון לנו בניסיון הראשון ליציאה לאוקיינוס.

ביום הנסיעה שרר מזג-אויר די קשה, ועם היציאה ממפרץ צ'ספיק החלו הגלים מתגברים. רב-החובל החל מראה אותות עצבנות, ואכן באמצע הלילה נתברר כי חגורת הביטחון שסביב האונייה, העשויה עץ, היתה רקובה כולה והעץ ספג את מי הגלים. לאחר שעות מספר החלו המים חודרים דרך חורי הברגים המחזקים את החגורה לאונייה. וכשהתחיל בורג אחד להתנדנד, הלכו בעקבותיו גם שאר הברגים (כל בורג היה בגודל ס"מ וחצי והמרחק בין בורג למשנהו מטר אחד, מסביב לכל האונייה). ואז החלו דולפים מים לתוך המחסנים, ובמהרה היו כמה ממחסני האונייה מלאים מים בגובה של שניים- שלושה מטר, והמשאבות לא הספיקו לשאוב את כל המים. רק בקושי רב התגברנו על זה. רב-החובל התעצבן, שלח קריאות אס-או-אס לכל הצדדים והחליט לחזור. בחורינו, שהיו ירוקים מבחינה ימית, החלו לחשוש ולבשו את חגורת ההצלה, ואף הכומר, שהיה תמיד חזק ברוחו, יצא לסיפון האחורי והחל מתפלל. הבחורים המעטים שהיו ימאים לפני כן הבינו שאין סכנה רבה לאונייה, כי היינו במרחק לא רב מהחוף והמשאבות הספיקו לשאוב את המים כמעט במהירות שבה הם נכנסו. כך חזרנו די מיואשים מהניסיון הראשון לנצח את האוקיינוס באוניית הנהרות הישנה שלנו. כל מחסני המזון היו מוצפים מים, מצרכי-המזון התקלקלו ומי-השתייה היו פסולים. בכל זאת נכנסה אונייתנו בכוחות עצמה לנמל המוצא, ואף מהירותנו לא קטנה. למחרת היום מלאו העיתונים תיאורים של האונייה, מלווים בתמונות, והחלה שוב פרשת השערות: מהי מטרת אוניית-הנהרות המסתורית הזו. רב-החובל נמלא חרדה ותחליט לעזוב את האונייה, ואתו עזבו גם כמה מבחורינו, שעברו לאונייה השנייה, אך עובדה זו רק עזרה לסינון וגיבוש חבר-העובדים. רוחנו התגברה בנו והחלטתנו היתה נחושה להמשיך עם אונייה זו לכל אשר יבוא. רבות היו המחשבות והיזמה שהושקעו בינתיים בעבודות הטכניות לביצור הכלי ולהגדלת אפשרויותיו לשבור את הבלוקאדה הבריטית.

קשיים באיטליה

לבסוף הגיע היום המיוחל, לאחר שכל עיתונות אמריקה התנבאה שאונייה זו לא תגיע למטרתה שעליה הכרזנו, ושעליה הרבו גם לכתוב בעתונים - סין, אף כי לא רבים באמריקה האמינו לסיפור זה. באפריל מנשבות רוחות חזקות באוקיינוס. יצאנו והפעם בטחנו ביכולתנו. תבנית הנסיעה היתה לנסוע בקווי- הרוחב הדרומיים ולהימנע, עד כמה שאפשר, מכל מזג-אויר רע. הדבר דורש זהירות רבה והתחשבות מדויקת בידיעת מזג-האויר מראש. למזלנו הרב לא נתקלנו בכל מזג-אויר רע, כך שלא היה עלינו להדרים הרבה, מה שהיה מאריך את דרכנו. וכך הגענו לאיים

האזוריים בשלום. במקום זה היה עלינו למלא את הטנקים בדלק. אך גם הפעם הקדימונו 'ידידינו' ושוב החלו הקשיים בהשגת ניירות ודלק.

בעזרת אנשים בעלי השפעה שהיו גם ידידינו, הצלחנו להתגבר על הקשיים ולהשיג את הדרוש. כניסה זו לאיים האזוריים היתה בשביל רוב אנשי חבר-העובדים ביקור ראשון בנמל מחוץ לארצם, והדבר הפך אצלם למאורע גדול. מאז החלו להרגיש כימאים אמיתיים. היו אלה שני ימים שלא יישכחו. הנמל שבו שהינו היה מונטה-דה-גלה, רוחנו היתה מרוממת והרגשנו כי מעתה, אחרי ששני-שלישי האוקיינוס מאחורינו, דבר לא יוכל לנו. בכוח מחודש יצאנו שוב לדרך. בעברנו את גיברלטר נזהרנו מאוד לא להתקרב לחוף הבריטי. משנשאלנו לשמנו, כשם שנהוג לגבי כל אונייה שעוברת שם, השיבונו בלי כל יראה - 'פרזידנט וורפילד'. לאחר 17 ימי נסיעה נכנסנו לנמל מרסיי, ועתה החלו שוב הקשיים.

במאמצים גדולים הצלחנו להשיג את הדלק, האספקה והמים הדרושים, אך הודיעונו כי לא נוכל לשהות יותר במרסיי ועלינו להפליג לארץ אחרת. רק לרב-החובל הודיעו לאיזה ארץ ניסע. ליתר העובדים לא היה ידוע לאן נשואות פני האונייה. היתה זו מכה קשה לעובדים, אשר תכננו כי בצרפת יקבלו חופש, שבלי ספק הגיע להם אחרי עמל הדרך וחודשי הציפייה באמריקה, שבהם לא ניתן חופש בכלל, וחלום פאריז גז ועלה כעשן.

משהגענו לאיטליה, לנמל קטן ליד לה-ספציה, הוכרחנו להסביר לחבר-העובדים כי מעתה תנוהל העבודה בקונספיראציה גמורה. לא קל להחדיר לבן-אמריקה החופשית כי אסור לו לרדת לחוף, אסור לו לדבר עם אנשים זרים ויש להתנהג בזהירות רבה.

עם בואנו לנמל איטלקי זה, התחלנו בהכנות קדחתניות של הכלי לקבלת האנשים. באותו זמן שהו בנמל זה עוד שני כלים, ואחד מהם היה הכלי האמריקאי האחר, שגורלנו היה קשור בו עוד מאמריקה ושהיו לנו עליו הרבה ידידים. ואמנם היתה שמחה גדולה כשנפגשנו וסיפרנו זה לזה את קורותינו עד לכאן, וזה היה הדבר היחיד שעזר לחד-גוניות הקשה הכרוכה בעובדה שהיה עלינו לשבת שבועות רבים על האונייה מבלי לרדת לחוף. האידיליה של הקונספיראציה לא נמשכה זמן רב, והבריטים הצליחו אחרי שבועות מספר למצוא את מקומנו, ובלחץ בלתי-רגיל על ממשלת איטליה הביאו כמעט לידי כך שהחרימו את אונייתנו. מכל מקום היה עלינו להפסיק מיד בהכנות הכלי. האיטלקים ובהם הידידים הטובים ביותר, נאלצו להישמע להוראות הבריטיות, והם הפקידו עלינו למשמר אוניית-תותחים קטנה שעמדה ממש על העוגנים שלנו, כדי שלא נוכל לזוז. במקרה של תזוזה מצדנו היתה להם פקודה לפתוח באש. האיטלקים התנצלו כמובן על הנוהג הזה, בהסבירם כי אין להם ברירה אחרת אלא להיכנע ללחץ הבריטי. מאז החלו שוב שבועות של ייאוש ואזל-יד. חשבנו כי נחרץ גורל הכלי. ניסינו לעבד כל מיני תכניות מסובכות לבריחת הכלי ולהעמסתו באיטליה. הדבר היה כרוך בקשיים עצומים, אך לבסוף היתה בעזרנו בעיית הדלק כיוון שלא ניתן לנו להשיג דלק באיטליה. לכן נשלחנו לצרפת לקבל דלק ומשם היה עלינו לחזור ולבצע את התכנית האיטלקית המסובכת.

בהגיענו לצרפת נודע לנו, כי תכנית זו לא תוכל לצאת אל הפועל, ושוב עמדנו עם הכלי כשהוא אינו מוכן עוד לקבל אנשים ובלי ידיעה היכן נוכל להעמיס את האנשים.

הזזת גלגלי ההיסטוריה

רק עתה, עם הסרת הצעיף מעל למסתורין של עיכובנו בצרפת, מתברר מה היה פשר כל המעשה שלנו אותו לילה בסט. אנו כמובן לא ידענו כי אותה קבוצת שוטרים שהגיעה לאונייה לדרוש מאתנו חלק מהמכונה, נשלחה על פי דרישתו המיוחדת של בווין מבידו, שמצא לנכון

להפסיק לשם כך ישיבה של ממשלת צרפת שדנה בתכנית מרשאל. רק עתה מתברר איזה לחץ מדיני עצום עמד מאחורי מזימה זו.

רק עכשיו מתברר מה היה גורל האנשים, לולא הצלחנו לצאת אותו לילה. לו ידענו אותו לילה כאשר התנהלה עבודת היציאה בחשאי ובסודיות גמורה, לו ידענו אז מה אנו מעוללים לבווין, ודאי היו הפקודות שנאמרו בלחש מפה לפה הופכות לשאגות. זה היה לילה בו בחורינו כתבו פרק בהיסטוריה, בו הם הזיזו את גלגלי ההיסטוריה. ומי ידע אז כי לכל צעד מצעדינו תהיינה תוצאות כל-כך מרחיקות לכת ?

תשובותינו היחידות לאזהרותיהם של האנגלים היו שירה עברית, ולפעמים גם ריכזנו את חבר-העובדים האמריקאי בפינה אחת של הסיפון והם שרו שירים אמריקאיים מתקופת המלחמה נגד בריטניה. בייחוד הרגיזם השיר 'היאנקים באים', ואז כל הרגשת העליונות שלהם כלפי המעפילים האומללים לא עמדה להם. בין שאר הסיסמאות שהתנוססו על הסיפון היו גם אלה (באנגלית) : 1 . אנו נוסעים הביתה ; מדוע לא גם אתם ? 2. לאנגליה, אלה הם אויביכם (וליד זה ציור של אשה עם תינוק בזרועה).

הקרב

ב - 2.30, אור לבוקר יום שישי, כשהיינו עדיין 22 מיל מהחוף הארצישראלי, הודיעה המשחיתה ו' 36 כי זה עתה נכנסנו למים הטריטוריאליים ועלינו לעצור את המכונה מיד. העלילה המחוצפת הזו הדהימה אותנו, כי איש לא ציפה לכך. כל סידורי ההגנה שלנו לא היו מוכנים. היה זה לילה חשוך ללא ירח, חלק מקבוצות ההתגוננות עמדו על הסיפון העליון בציפייה לרגע ההתקפה. יתר קבוצות ההגנה טיפלו בביצור הכלי, אשר הלך והושלם לעינינו. ידענו שיש לנו עוד לפחות שלוש שעות להשלמת המלאכה ואז תהיה אונייתנו למבצר בלתי-נכבש. עתה היו צריכות להתאמת השערותינו והשיקולים האסטראטגיים שלנו על גובה האונייה, שיהיה לעזרנו ושתמיד היה נותן לנו הרגשת ביטחון עצומה. כל האונייה עד הסיפון העליון היתה סגורה ומסוגרת. הסיפון העליון היה בגובה שווה עם הנקודה הגבוהה ביותר במשחיתות - זה היה גשר-התצפית שלהם.

האטתי את מהירות הספינה עד המינימום האפשרי, כי רציתי להגיע למרחק 6 מיל מהחוף רק עם בוקר מלא. עמי בתא ההגה היו ביל ברנשטיין, שנהרג אחר-כך, וא"ס ההגאי, ויחד עשינו את הקלקולציות האחרונות לכשיאיר השחר. היינו מלאי ביטחון כי הפעם לא יוכלו לנו. לו רק נתנו לנו את השנסה של 'פייר פליי' ('משחק הוגן'), לו לפחות שמרו בעצמם על החוקים שהם חוקקו ולו היו מתקיפים במרחק של 5 מיל ולא במרחק של 22, כי אז לא היו מובלים המעפילים היום לחוף ניכר. אך כפי שהודו קציניהם אחר כך, היה זה גם חשבונם.

התמונה שהצטיירה בעיני משקיף נייטראלי, לו היה צופה במחזה, היתה בוודאי מוזרה : אונייתנו הגבוהה ומסביבה שש אוניות-משחית, שלוש מכל צד וסביב כל השייטת העצומה הזו חגה 'אג'קס' המפוארת. אונייתנו כמעט כולה מוקפת ברשת חוטי-ברזל ואך פרצות מועטות עוד פתוחות (לא רצינו להתחיל בביצור הכלי יום לפני כן, כי לא רצינו לעורר את תשומת-לב האנגלים). הרשתות הללו היו מונחות זה ימים רבים במקום נסתר, ליד המקומות המיועדים. הכל היה מוכן לביצור ולסגירת הכלי. על כל דפנות האונייה התנוססו סיסמאות והתנופפו שלושה דגלים לאומיים, אשר גם בלילה החשוך אפשר היה להבחין בהם.
משנשמעה קריאת המשחיתה בא הדבר כמהלומה על ראשינו, מיד עם הקריאה החלו יריות על תא ההגה שלנו, ולולא היה מבוצר בשקי-חול, לא ברור אם שלושתנו היינו נמלטים מהכדורים. מיד הודעתי לאיש-ההגה להסתובב לשמאל ולשנות את הכיוון ממזרח למערב וכך להראות להם בעליל שלו אפילו היתה הודעתם הכוזבת אמיתית, הרינו מתרחקים עוד יותר מהחוף. בגומרנו

את הסיבוב ניגשו שתי משחיתות, אחת מכל צד, ונגחו בנו בשני צדי האונייה, ובלוויית מטר יריות ניסו להוריד את קבוצת הפולשים. אז החלו קבוצות ההגנה, מבלי הכנה מוקדמת, לקבלם במטר קופסאות שימורים, בברגים ובתפוחי-אדמה. בינתיים הודעתי מיד להגביר את מהירות האונייה למכסימום. רק חמש דקות לאחר שהכלי הסתובב הצליחו ראשוני הפולשים לעלות עליו. הם ניצלו את נקודת-התורפה שהיתה בלתי-מוגנת מסביב לגשר והורידו את הפולשים הראשונים. אנשיהם היו כל הזמן מוגנים בחיפוי אש על הגשר. כשהתפרצו לתא ההגה עם אלות מונפות ויריות אקדחים, היינו שלושתנו חסרי מגן. ביל הי"ד קיבל את המכה הראשונה, וכתוצאה ממנה מת אחר-כך. את המכה קיבל באמצע המצח. א' ואני קיבלנו מכות על הגב והרגליים. לאחר היאבקות קצרה הוציאונו מחדר ההגה. השיקול היה עתה לבודדם בחדר ההגה ולנסות להוציאו מידיהם. רצינו להתקיף את ההגה ואם לא נצליח בדבר, הרי תמיד יכולנו לנתק את ההגה העליון כך שהעמדה החשובה של חדר ההגה היתה הופכת להם למלכודת. סגרנו עליהם את שלוש הדלתות המובילות לתא, עלינו על הגג וניקבנו חור בתקרה, בגרזן. בעדו היינו זורקים עליהם קופסאות ברגים ותפוחי-אדמה. שלושת הנצורים בחדר ההגה היו פותחים מדי פעם את הדלת, יורים החוצה וזורקים פצצות-עשן. אנו היינו מחזירים את פצצות-העשן לתוך התא וסוגרים בחזרה את הדלתות. כמו כן זרקנו פנימה את אחד מסירי העשן, בהם מצוידת כל סירת הצלה. סירי עשן אלה מיועדים אך למשיכת תשומת-לב של צוותי ספינות, במקרה של טביעה, ואין הם מסוגלים לגרום שום נזק, חוץ מהעשן הדחוס העולה מהם והמכביד על הראייה. הודעתי להם דרך החור בגג, שכרב-החובל של האונייה אני מצווה עליהם לצאת, כי התנפלותם היתה במים בין-לאומיים ולא אהיה אחראי למקרה שייהרגו. שלושת האנגלים מחדר ההגה כנראה חרדו מאוד כי היו סגורים ומסוגרים. אז נכנס לחדר הכומר ג'ון גראואל, כשעל ידו קשורה עניבה של הדגל האמריקאי. הוא הזדהה בפניהם והודיע להם אותו הדבר, אך האנגלים כנראה לא אבו לצאת, כי פחדו מזעם ההמון. בינתיים המשיכו המשחיתות לנגוח אותנו ולהוריד מדי פעם פולשים חדשים. רוב ההתקפות היו נהדפות, ומי שלא נזרק חזרה לאוניות או הימה הוסר ממנו נשקו. בינתיים, משנוכחתי שלא במהירות נכבוש בחזרה את חדר ההגה, תפשתי מצפן-כיס קטן ורצתי עם הקצין השלישי להגה שבירכתי האונייה, במקום מוגן שאליו האנגלים לא יוכלו להגיע. הפסקתי את הקשר עם חדר ההגה העליון ומכונת ההגה והמשכתי לנהוג מלמטה. מיד שינינו את הכיוון לצפון-מזרח, כי מעתה לא היה עוד שום טעם להוכיח לפיראטים שאין אנו במים טריטוריאליים והחלטנו כי יש להגיע במהירות לחוף.

בינתים המשיכו המשחיתות לנגוח בנו ולקרוע את כל דפנות האונייה העשויות עץ. הסיפון העליון היה מכוסה כל הזמן באש ובמטר פצצות גאז. אלה מאנשיהם שהצליחו לקפוץ על הסיפון העליון מבלי שהורדנו מעליהם את אלותיהם ואקדחיהם המשיכו לעשות שמות בנערים ובנשים שהיו על הסיפון ; ובמשך רגעים ספורים היה הסיפון העליון מכוסה עשרות פצועים, מי מכדורים ומי מאלות. דרך חורי הדפנות החלו מים חודרים לאונייה, אף כי האונייה עצמה עד הסיפון הראשי המשיכה להיות שלמה, הודות לצורת בניינה, העושה לבלתי-אפשרי כל פגיעה בה גופא. כל הנגיחות פגעו אך בבניין העץ, שהיה נתון בסכנת התמוטטות, וזו עלולה היתה לגרום למותם של מאות מעפילים. האחריות שרבצה עלינו היתה לא קטנה, והגיחוך שבמצב היה, שלעולם לא היה עולה בידיהם לכבוש את הכלי או להזיק לו כך שיפסיק את מהלכו. המכונה וההגה האחורי היו מבוצרים בפני כל אפשרות חדירה מצדם ויכולנו להמשיך את הפונקציה של הובלת האונייה לזמן בלתי-מוגבל. היתה לנו האפשרות המוזרה להגיע עם האונייה לחוף כאשר בה עלולים להיות מאות גופות מתים. העזרה הרפואית שיכולנו להגיש למספר פצועים כה רב עם רופאינו ואחיותינו הספורים היתה אפסית, והפרופורציה שבה גדלו הפצועים והחשש שמא יתמוטט הסיפון בכל נגיחה הכריחונו לקבל את ההחלטה הגורלית בדבר שביתת-נשק זמנית. במשך כל אותו הזמן נגחו בנו רק המשחיתות, וה'אג'קס' רבת-הפאר המשיכה לסובב את כל השייטת האדירה באיום תמידי.

לו היתה נוגחת היא רק פעם אחת, מי יודע אם בניין העץ היה מחזיק מעמד ולא מתמוטט כליל. מפקד האונייה החליט להיכנס במשא-ומתן עם קבוצת האנגלים השבויים, שהיו מרוכזים בחרטום האונייה ליד חדר ההגה, והודיע להם להתקשר עם אוניותיהם ולהודיע שיחישו לנו עזרה רפואית. הודענו להם על נכונותנו לשתף עמם פעולה בהובלת הכלי לחיפה. ה'אג'קס' נענתה מיד, כי כנראה גם הם הכירו כי לעולם לא יכבשו את האונייה ממש, והאחריות של מות מאות אנשים היתה כנראה מעמסה אפילו על קשי-הלב וחסרי-המצפון הללו. רופאים ואנשי עזרה ראשונה הועלו לאונייה, מסרו את נשקם והחלו לראות את השמות שנעשו על-ידם באונייתנו. רצינו כי הפצועים יורדו לאוניותיהם ויובלו במהירות לחיפה, ואז היתה ניתנת לנו ההזדמנות להמשיך במאבק, אך הם סירבו. הסיבה שהם נתנו – פצועינו לא יוכלו לעמוד בטלטולי ההעברה למשחיתות ויש להשאירם באונייתנו. בשל כך לא הצלחנו בתכנית.

(הדברים נכתבו בעיצומה של המערכה, ב - 31.7.1947)